

NEHA JAARVERSLAG 2022

In de overeenkomst tussen het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) en Stichting het NEHA (NEHA) uit 2004 zijn vier taken omschreven die het IISG vanaf 1 januari 2005 van het NEHA overneemt en waarover het IISG jaarlijks aan het NEHA verantwoording aflegt:

1. Het behouden, uitbreiden, ontsluiten en ter beschikking stellen voor onderzoek, tentoonstelling en andere doeleinden van de verzameling van het NEHA;
2. Het verrichten van economisch-historisch onderzoek;
3. Het scheppen van mogelijkheden tot publicatie van onderzoeksresultaten van economisch-historisch onderzoek of het op enigerlei andere wijze verstrekken van informatie die voor de economische geschiedenis relevant is;
4. Het bevorderen van (debat over) de economische en bedrijfsgeschiedenis in de ruimste zin van het woord door het beleggen van bijeenkomsten ten behoeve van begunstigers van het NEHA en andere belangstellenden in de economische geschiedenis.

Vanaf 2017 is de hechte relatie tussen het NEHA en het IISG verder verankerd in de vernieuwde IISG-statuten waarin wordt gesteld dat het IISG ten doel heeft “het bevorderen van de wetenschappelijke studie van de internationale en nationale sociaaleconomische geschiedenis in de ruimste zin”. En dat het IISG dit doel tracht te bereiken door: “het uitbreiden, ontsluiten en in stand houden van een wetenschappelijke collectie op sociaaleconomisch-historisch gebied”.

Bij het IISG zijn vanaf februari van dit verslagjaar Frank de Jong en vanaf juni Per Backhuis, beiden medewerkers van de afdeling Collectievorming verantwoordelijk voor de acquisitie van de economisch-historische collecties. Ontsluiting valt onder de verantwoordelijkheid van de afdeling Collectieverwerking en ter beschikking stelling onder de afdeling Publieksdiensten.

Nu het eerste jaar is afgesloten is er behoefte om voor de komende jaren de zaken iets anders aan te pakken. Dat heeft te maken met een aantal ontwikkelingen, nodige veranderingen en constatering. Het voorstel is om m.b.t. het ‘uitbreiden’ voorlopig vanaf 2023 een pas op de plaats te maken. In 2022 zijn er nog steeds nieuwe boeken (137) besteld. Het acquisitieprofiel is aangescherpt: boeken over de economische geschiedenis van een slechts een land of regio worden niet meer geselecteerd als er geen sprake is van internationaal, vergelijkend, perspectief, tenzij het over Nederlandse economische geschiedenis gaat. Voor de 232 aangeschafte nieuwe boeken uit de periode 2019 en 2022 is een overzicht gemaakt van de aanwezigheid bij andere Nederlandse bibliotheken, daarvan zijn 22 boeken naast het IISG niet in Nederland beschikbaar. Verder wordt er bij het aanbod van antiquarische boeken goed gekeken naar de aanwezigheid bij andere bibliotheken of online raadpleegbaarheid voordat er tot aanschaf wordt overgegaan. Bij het aanbod op veilingen wordt actief contact gezocht met andere archiefinstellingen waar het aangeboden archiefmateriaal beter passend is, zoals archivalia van lokale ondernemingen. Alleen als er sprake is van een duidelijke aanvulling op een bestaande bijzondere collectie wordt er geboden, waarbij het altijd de vraag blijft of het bod voldoende zal zijn voor verwerving. Deze

terughoudendheid is een IISG-brede verandering. Het IISG is een schakel in een wereldwijd aan elkaar verbonden keten van andere instellingen. Fysieke aanwezigheid van materiaal bij het IISG is niet het streven als dat materiaal elders al goed aanwezig is of als het elders veel beter past.

Decennialang kon er een beroep gedaan worden op de expertise en nauwgezetheid van Piet Lourens. Sinds juni 2022 is Piet helaas niet meer in staat om naar het IISG te komen. Belangrijk herorderingswerk dat Piet deed is daarmee opgehouden. Juist daar is nu behoefte aan. Keer op keer blijkt het lastig om aanvullingen op de 910 bestaande beschrijvingen van de bijzondere collecties goed te verwerken. Zo zouden idealiter 119 collectiebeschrijvingen waarbij de aanvullingen als een afzonderlijke collectie zijn beschreven moeten worden aangepast. 477 collecties zijn helemaal niet geïnventariseerd en van de goed geïnventariseerde collecties zijn er een paar die zeer de moeite waard zijn om te digitaliseren vanwege waarde voor lopend en toekomstig onderzoek en kwetsbaarheid voor verval of diefstal. Het voorstel is om een deel van het acquisitiebudget voor een aantal jaar te bestemmen voor het beter op orde brengen van een aantal bijzondere collecties.

Hieronder wordt aan de hand van de bovengenoemde vier taken gerapporteerd over het jaar 2022.

1. het behouden, uitbreiden, ontsluiten en ter beschikking stellen voor onderzoek, tentoonstelling en andere doeleinden van de verzameling van het NEHA

Het jaarlijkse aankoopbudget dat het IISG beschikbaar stelt bedraagt 25.000 euro. In de voorgaande jaren werd dit budget in grote lijnen als volgt besteed: abonnementen op periodieken (25 procent), nieuwe boeken (40 procent) en antiquarische boeken en manuscripten (35 procent). Bovendien is er bij het NEHA een bestemmingsreserve voor incidentele grote aankopen. De uitgaven in 2022 bedroegen voor abonnementen op periodieken 4.749 euro, voor nieuwe boeken 7.571,12 euro en op veilingen en bij antiquariaten is 2.837,56 euro uitgegeven. Een overzicht van verworven antiquarische boeken en manuscripten (door aankoop en/of schenking) is opgenomen in Bijlage 1.

In mei is een omvangrijke aanvulling op het archief van de Werkgeversvereniging AWWN¹ naar het IISG verhuisd. Dankzij een financiële bijdrage van de archiefvormer wordt deze aanvulling samen met eerdere aanvullingen uit de periode 1985-2013 in 2023 geïnventariseerd.

Naast de aankoop van nieuwe boeken, antiquarische boeken en manuscripten en archivalia zijn er verdere verkenningen uitgevoerd met betrekking tot de acquisitie van economisch-historische collecties. Er zijn oriënterende gesprekken gevoerd met onderzoekers Niels van Doorn (Universiteit van Amsterdam) en Bram Mellink (Universiteit Utrecht) om te onderzoeken of er een rol weggelegd is voor het IISG in het acquireren, beheren en presenteren van de datasets die gevormd zijn door beide onderzoekers in het kader van recente onderzoeksprojecten. In beide gevallen gaat het om interviews. In het kader van het onderzoeksproject Platform Labor, heeft Van Doorn onderzoek verricht naar de relatie tussen de platform economie en nieuwe vormen van arbeid en arbeidsverhoudingen en hiervoor circa 90 lifecourse interviews afgenomen met

¹ ARCH00191 <https://hdl.handle.net/10622/ARCH00191> (in 1972 door het NEHA aan het IISG overgedragen)

arbeidsmigranten werkzaam via verscheidene platforms in Amsterdam, Berlijn en New York. In het kader van het onderzoeksproject Market Makers. A political history of neoliberalism in the Netherlands (1945-2002), hebben Mellink, Merijn Oudenampsen en Naomi Woltring interviews afgenomen met politici, ambtenaren en andere actoren die een sleutelrol hebben gespeeld in de vormgeving van neoliberale politiek in Nederland in de tweede helft van de twintigste eeuw. Momenteel wordt verder onderzocht of dit materiaal gearchiveerd kan worden door het IISG.

Ontsluiting, collectiebeheer en digitalisering

Piet Lourens heeft tot half juni kunnen werken aan een betere ontsluiting van de Velle collectie². De eerste drie meter zijn na een bestandscontrole geheel geïnventariseerd waarbij de bestaande uitgebreide lijst is samengevoegd met de summiere inventaris tot een complete inventaris. Helaas is het werk niet af en moet er nog een meter bewerkt worden. De Velle collectie zou uitermate geschikt zijn voor digitalisering als de inventarisering voltooid is.

In september 2022 is de afdeling collectieverwerking van het IISG begonnen met het catalogiseren van een selectie uit de bibliotheek van Peter Spufford, dat werk is half november afgerond en zijn er 221 boeken gecatalogiseerd. De in 2020 en 2021 door corona opgelopen achterstanden bij het catalogiseren van nieuwe boeken is in 2022 ingelopen, voor alle in 2022 aangeschafte nieuwe boeken zijn er geen achterstanden meer.

Metamorfoze

In 2020 en 2021 is er veel tijd en aandacht besteed aan de voorbereiding van de digitalisering van de omvangrijke collectie prijscouranten, deze zijn sinds eind 2021 online beschikbaar. In 2021 zijn er geen nieuwe aanvragen zijn gedaan bij Metamorfoze en bovendien bleek dat een aantal potentiële kandidaten niet of niet voldoende geïnventariseerd zijn. In 2022 is het archief van de COOP Nederland³ ingediend en goedgekeurd bij Metamorfoze, de inventarisatie is, dankzij een financiële bijdrage van de archiefvormer, eind 2022 afgerond en de voorbereidingen voor digitalisering worden ingepland in 2023. Het streven is om in 2023 of 2024 wel weer nieuwe aanvragen in te dienen.

Bruiklenen

De bruikleen van ‘de Waerdye van Lijfrenten’ van Johan de Witt 1671, voor de jubileum tentoonstelling 300 jaar ASR in Utrecht, liep tot 12 augustus 2022, sinds eind 2022 is de bruikleen weer terug.

Eind 2022 ontving het IISG het bericht dat de bruiklenen aan de Nationale Numismatische Collectie medio 2023 tijdelijk het gebouw van Johan Enschedé in Haarlem gaan verlaten. In 2024 wordt de collectie terugverhuisd naar het gerenoveerde gebouw van De Nederlandsche Bank in Amsterdam.

Bruiklenen van het NEHA materiaal lopen via de afdeling Publieksdiensten van het IISG.

Bemiddeling

Het IISG heeft in het verslagjaar bemiddelt bij het onderbrengen van particuliere bedrijfsarchieven en bedrijfsarchivalia bij openbare archiefbewaarplaatsen. Daarbij ging het

² ARCH03971 <https://hdl.handle.net/10622/ARCH03971>

³ ARCH04719 <https://hdl.handle.net/10622/ARCH04719>

onder meer om materiaal van de firma Ketwich (waarvan het archief is ondergebracht bij het Stadsarchief Amsterdam) dat werd aangeboden op een veiling, in overleg met het Stadsarchief Amsterdam is dat gegund aan Allard Pierson. Een op een veiling aangeboden aanvulling op het archief van het grafisch bedrijf Kapsenberg Van Waesberge is gegund aan Stadsarchief Rotterdam. Een aanbod van het ‘Rhodesië’ deel van het archief van het concern Birnie is doorverwezen naar het Stadsarchief Deventer (onderdeel van Collectie Overijssel) waar het ‘Indische’ deel van het archief van het concern Birnie bewaard wordt.

2. Het verrichten van economisch-historisch onderzoek

2.1 Bas van Leeuwen heeft zijn economisch-historisch onderzoek voortgezet, dit heeft geresulteerd in diverse publicaties:

B. van Leeuwen, (2022) ‘Mining for Money: A Microstudy on Government Intervention in the Operation of Lianhua Zinc Mine in Qing China’, *Journal of Asian History*. 56, 1/2, p. 187-212

Robin C. M. Philips, Matteo Calabrese, Robert Keenan & Bas van Leeuwen (2022), ‘The regional occupational structure in interwar England and Wales’, *Historical Methods: A Journal of Quantitative and Interdisciplinary History*, 55:2, 78-97, DOI: 10.1080/01615440.2022.2027303

P. Foldvari, P. Iossif, & van B. Leeuwen, B., (2022), ‘Coin diffusion patterns in the Seleucid Empire: a statistical analysis’, *Archaeological and Anthropological Sciences*. 14, 3, p. 1-8.

P. Gao, B. van Leeuwen, & M. Wang, M., 2022, ‘Education and human capital’, in: *The Cambridge Economic History of China, vol. 2: 1800 to the Present*. Ma, D. & von Glahn, R. (eds.). London: Cambridge University Press, Vol. 2. p. 496-528.

2.2 (Re)counting the Uncounted. Replication and Contextualisation of Dutch and Belgian Premodern Population Estimates (1350-1800)

Dit NWO Replicatiestudies project wordt geleid dr. Rombert Stapel (IISG) daarnaast zijn Daria Vaccari, Rosalie Versmissen, en Isabel Flens op het IISG aangesteld op het project als student assistent. Het doel van het project is om vier van de meest gebruikte en meest recente bevolkingsschattingen voor de Nederlanden (het gebied dat ongeveer overeenkomt met Nederland, België en Luxemburg) te repliceren voor de periode vóór 1800: Faber et al. 1965, Blockmans et al. 1980, Klep 1991, en Paping 2014. Het project grijpt terug op dezelfde primaire bronnen, maar voor de eerste keer zullen de ongeaggregeerde tellingen op stads- of dorpniveau worden gebruikt om meer nauwkeurige en precieze bevolkingscijfers te schatten. Een nieuw ontwikkelde GIS dataset van premoderne lokale grenzen op parochie-niveau in de Nederlanden (<https://hdl.handle.net/10622/PGFYTM>) zal als een visueel controlemechanisme functioneren, vergelijkbaar met hoe eerder onderzoekers lijsten van dorpen of hun eigen kennis over een gebied hebben gebruikt om missende dorpen in de tellingen te verdisconteren. Een nieuwe typologie van vroegmoderne censussen en een studie naar de contextualisering van coëfficiënten voor de omvang van huishoudens zal de kwaliteit en vergelijkbaarheid van de bevolkingsschattingen helpen verbeteren.

Betrouwbare schattingen van bevolkingsomvang en -groei met een hoge ruimtelijke resolutie zijn fundamentele variabelen in economisch-historisch onderzoek, zoals studies naar economische groei op de lange termijn, ontwikkeling van landbouw, of berekeningen van het bruto binnenlands product. De data worden in 2023 vrij toegankelijk worden gemaakt voor andere onderzoekers.

R. Stapel, R. & I. Flens, (Sep 2022), 'De bevolking van Nederland (1350-1800) in kaart gebracht met GIS: Aankondiging onderzoeksresultaten', Geo-Info. Vakblad van Geo-Informatie Nederland, 3, p. 38-39.

Voor een andere publicatie van Rombert Stapel zie: A.E. Oostindiër, R. Stapel (2022), 'Demographic Shifts and the Politics of Taxation in the Making of Fifteenth-Century Brabant', in: Damen, M. & Overlaet, K. (eds.), *Constructing and Representing Territory in Late Medieval and Early Modern Europe* (Amsterdam: Amsterdam University Press), p. 141-178.

2.3 Slavernij gerelateerde economische activiteiten van rechtsvoorgangers van ABN AMRO

In opdracht van ABN AMRO heeft een IISG team onder leiding van dr Pepijn Brandon onderzoek gedaan naar de slavernij gerelateerde economische activiteiten van ABN AMRO's rechtsvoorgangers Hope en Co en R. Mees & Zoonen. Naast Pepijn Brandon trad dr Gerhard de Kok als projectleider op, het team werd verder aangevuld oor: Patrick van der Geest, Gabriëlle LaCroix, Henk Looijesteijn, Brecht Nijman en Daniël Tuik. Hieronder laten we de twee auteurs over het resultaat van dit onderzoek aan het woord: Brandon: "Het onderzoek levert nieuwe kennis op over de slavernijbetrokkenheid van historische voorlopers van ABN AMRO, en over de financiële sector waar zij deel van uitmaakten. Hope & Co. was de grootste financiële en handelonderneming van Nederland aan het eind van de achttiende eeuw. Slavernij-gerelateerde activiteiten waren een kernactiviteit van dit bedrijf. Mees & Zoonen was een kleinere speler, maar ook haar activiteiten waren diep verweven met slavernij. Financiële beslissingen genomen in kantoren in Amsterdam en Rotterdam hadden directe invloed op de levens van duizenden slaafgemaakten." De Kok: "Op basis van grootschalige reconstructie van de boekhouding van Hope & Co concluderen wij dat tussen een kwart en een derde van alle opbrengsten van het bedrijf in de steekjaren 1770 en 1790 voortkwamen uit slavernij. Het rapport belicht ook de ervaringen van slaafgemaakten, inclusief momenten van verzet. Slaafgemaakten ontsnapten van het schip Berbice Verlangen waarvoor R. Mees & Zoonen een verzekering regelde, en van plantages waar zij als onderpand dienden voor leningen van Hope & Co. Op een Surinaamse plantage waarbij Hope & Co betrokken was, lukte het de slaafgemaakten zelfs om de plantage-eigenaar te laten veroordelen voor ernstige mishandeling."

Het rapport werd op 12 april 2022 gepresenteerd en heeft geleid tot excuses van CEO Robert Swaakaan voor de historische betrokkenheid bij de slavernij. Het rapport is op deze pagina te downloaden: <https://iisg.amsterdam/nl/blog/iisg-onderzoek-toont-grootschalige-betrokkenheid-slavernij-voorlopers-abn-amro>

2.4 Pilot onderzoeken naar slavernij gerelateerde economische activiteiten van rechtsvoorgangers Nationale Nederlanden en A.S.R.

In opdracht van Nationale Nederlanden hebben dr Pepijn Brandon en dr Sabine Go een pilotonderzoek gedaan naar de slavernij gerelateerde economische activiteiten van rechtsvoorgangers Nationale Nederlanden. Het rapport dat op basis van dit onderzoek is geschreven door beide onderzoekers is in 2022 aangeboden aan NN en heeft geleid tot een door NN gefinancierd PhD project naar het slavernijverleden van een van de voorlopers van het door NN overgenomen Delta Lloyd: de Assurantie Compagnie 1771 uit Amsterdam. In 2023 start dit PhD project.

Brandon en Go hebben in opdracht van A.S.R. ook een vooronderzoek gedaan naar de slavernij gerelateerde economische activiteiten van de verzekeraar. De Rapportage vooronderzoek slavernijverleden voorlopers ASR en uitgewerkt onderzoeksvoorstel is in juni 2022 aan A.S.R. aangeboden.

2.5 Investing in Dutch Brazil: Credit, Debt and the Sugar-Cycle in the Seventeenth-Century Atlantic World

Erik Odegard startte in 2021 zijn NWO project dat de investeerders in de suikerindustrie in 17e eeuws Nederlands Brazilië onderzoekt. Hoofvraag van dit project is: wie financierde de vroegmoderne suiker boom? Een van de cruciale ontwikkelingen in het proces van vroegmoderne globalisering is de verspreiding van de suikerteelt in Amerika, een ontwikkeling die op massieve schaal slavernij met zich meebracht. De financiële belangen achter de zeventiende-eeuwse suikerproductie, wie de aanjagers van deze ontwikkeling zijn weten we niet goed. Dit project zoomt in op een specifieke groep investeerders van wie gedetailleerde financiële overzichten beschikbaar zijn: de investeerders in Nederlands-Brazilië. De rekeningen zijn ontdekt in de archieven in Den Bosch en maken een gedetailleerde reconstructie mogelijk van het kredietnetwerk van de koloniale economie in Nederlands-Brazilië.

E. Odegard, 'Investing in Engenhos: Credit, Claims, and Sugar Mills in Dutch Brazil', (2022) Tijdschrift voor Sociale en Economische Geschiedenis. 19, 2, p. 45-68.

2.6 Commodity Frontiers Initiative (CFI)

On behalf of the IISH prof. Ulbe Bosma plays a leading role in the Commodity Frontiers Initiative (CFI), which is a network of individual scholars, research teams, civil society organizations and artists from all over the world. The CFI website lists 27 partner institutes. Together, they are expert on a wide range of global commodities, covering all the principle producing regions of the world, from the early modern period to the present day, employing a range of approaches, including social and economic history, anthropology, economics, sociology, political science, ecology and development studies.

The Commodity Frontiers Initiative aims to systematically catalogue, study and analyze a wide variety of commodity frontiers over the past 600 years through an integrated and interdisciplinary research design that combines local in-depth studies with innovative methodologies such as the creation of large data hubs, data visualization, mapping and ethnography.

In 2020 the network launched its own Commodity Frontiers Journal with each issue devoted to a specific set of commodities. Furthermore each issue contains specific rubrics including about

teaching ‘commodity frontiers’, ‘create commodity frontiers’, linking past and present and about political ecology.

U. Bosma, U. & S. Beckert, 2022, ‘Ever more land and labour: Centuries of capitalism saw the global countryside ruthlessly converted into cheap commodities. But at what cost?’ in online journal AEON.

2.6 Joost Jonker is als fellow aan het IISG verbonden en heeft een aantal artikelen gepubliceerd op financieel-economisch terrein:

J. Jonker, O. Gelderblom, A. de Vicq, A. & R. Peeters, (2022) ‘Exploring modern bank penetration: evidence from early twentieth-century Netherlands’, *The Economic History Review*, p. 1-25.

J. Jonker, J., A. de Jong, & J. Poukens, (2022), ‘From free-for-all to self-governing monopoly: Market organization and price information at the Amsterdam Stock Exchange, 1796–1940’, *Financial History Review*, 29, 3, 376-391. doi:10.1017/S0968565022000154

J. Jonker, J. & O. Gelderblom, (2022), ‘Renten, tontines en aandelen’ in: Frijhoff, W., Secretan, C. & Nijenhuis-Bescher, A. (eds.). *De Gouden Eeuw in 500 portretten en analyses* (Amersfoort: Van Wijnen, 2022), p. 1128-1131

3. Het scheppen van mogelijkheden tot publicatie van onderzoeksresultaten van economisch-historisch onderzoek en andere informatie die voor de economische geschiedenis relevant is.

TSEG – The Low Countries Journal of Social and Economic History geldt als een toonaangevend tijdschrift voor de sociale en economische geschiedenis in Nederland en Vlaanderen. Het tijdschrift wordt uitgegeven door Leuven University Press en verschijnt zowel op papier als online. De online nummers worden in (diamond) open access gepubliceerd via het Openjournals platform van het HUC-KNAW op www.tseg.nl. In 2022 verschenen drie nummers met in totaal tien Engelstalige en zes Nederlandstalige artikelen, evenals 48 boekrecensies. Nummer 1 was een regulier nummer, met daarin vier artikelen over uiteenlopende onderwerpen. Nummer 2, een themanummer, had als titel ‘New perspectives on early modern Dutch Atlantic slavery and slave trade’. Gastredacteur van dit nummer was Matthias van Rossum (IISG). Het bevatte vier bijdragen die verschillende aspecten van het thema belichtten. In nummer 3 was een (Nederlandstalig) discussiedossier ‘Kolonialisme en racisme’ opgenomen, gewijd aan het gelijknamige boek van Jan Breman (2021), met een viertal bijdragen en een reactie van Breman zelf. Daarnaast bevatte dit nummer nog drie andere artikelen over andere onderwerpen. Dankzij een verlenging van de subsidie van NWO is de toekomst van het Openjournals platform nog tot eind 2027 gewaarborgd; over de periode daarna zijn gesprekken gaande tussen de universiteiten, universiteitsbibliotheken en de Koninklijke Bibliotheken. De redactie bekijkt momenteel in overleg met de uitgever de mogelijkheden voor online first publicatie, een ontwikkeling die ook elders bij academische tijdschriften in opkomst is. Sociaal- en economisch historici uit Nederland en Vlaanderen weten TSEG goed te vinden: het tijdschrift krijgt voldoende artikelen van goede kwaliteit aangeboden. Het tijdschrift wordt gelezen door zowel gevestigde als jonge onderzoekers. PhD’s in het vakgebied krijgen via het N.W. Posthumusinstituut, de Nederlands-Vlaamse onderzoekschool voor sociale en economische

geschiedenis, korting op een abonnement op de papieren editie, een optie waarvan een deel van hen dankbaar gebruik maakt. Desalniettemin loopt het aantal abonnementen op de papieren versie terug – een bekend probleem in de wereld van de academische tijdschriften zodra er ook een online editie bestaat – en dat heeft ook financiële gevolgen. De redactie beraadt zich op een structurele oplossing, waarbij ook de mogelijkheid van printing on demand onderzocht wordt. De redactie bestond in 2022 uit: Marion Pluskota (Universiteit Leiden, kernredactielid en voorzitter), Jeroen Puttevils (Universiteit Antwerpen, kernredactielid), Corinne Boter (Universiteit Utrecht), Sanne Muurling (Radboud Universiteit Nijmegen), Dennie Oude Nijhuis (Universiteit Leiden), Wouter Ryckbosch (Vrije Universiteit Brussel), Yves Segers (Universiteit Leuven), Antoon Vrints (Universiteit Gent) en Astrid Verburg (IISG, redactiesecretaris, kernredactielid).

4. het bevorderen van (debat over) de economische en bedrijfsgeschiedenis in de ruimste zin van het woord door onder meer jaarlijks minstens een bijeenkomst te beleggen ten behoeve van de leden/begunstigers van het NEHA en andere belangstellenden in de economische geschiedenis

Oral history project

In 2017 en 2018 zijn door het IISG twee oral history-projecten uitgevoerd met voormalig vakbondsleiders Wim Kok (16 uur video) en Lodewijk de Waal (6 uur video). Deze geven inzicht op de ontwikkeling van de Nederlandse arbeidsverhoudingen in het laatste kwart van de twintigste eeuw. Voor een goed en evenwichtig ‘polder’-beeld, is het van belang dat ook de werkgeverskant wordt belicht. Vandaar dat het IISG in 2019 een overeenkomst met de VNO NCW heeft afgesloten voor een serie van interviews met voormalig voorzitters en directeuren. Net als de interviews met Kok en De Waal zijn de interviews gehouden afgenomen door Leonard Ornstein. Onderzoeker Dennie Oude Nijhuis was verantwoordelijk voor het voorbereidende onderzoek. In 2020 en begin 2021 zijn binnen het kader van dit oral history project de opeenvolgende voorzitters en directeuren van VNO-NCW geïnterviewd: Hans Blankert, Hans de Boer, Jan-Willem van den Braak, Niek Jan van Kesteren, Kees van Lede, Cees Oudshoorn, Alexander Rinnooy Kan, Jacques Schraven en Bernard Wientjes. Vanaf februari 2022 zijn deze 19 interviews online beschikbaar, in totaal gaat om ruim 47 uur materiaal.⁴ In 2022 is Henk Muller voormalig lid van het Federatiebestuur van de FNV geïnterviewd, deze interviews met een totale lengte van ruim 8 uur zijn sinds begin 2023 online raadpleegbaar⁵. Het IISG werkt op dit moment met technologie om de interviews beter te ontsluiten zodat deze ook volledig doorzoekbaar zijn.

Bestuursorganen en ondersteuning

Samenstelling NEHA bestuur in 2022

In 2022 bestond het bestuur van het NEHA uit de volgende personen: Jan Lucassen, voorzitter (derde termijn), Jessica Dijkman, secretaris (tweede termijn 2023), Willem Terwisscha tot

⁴ Zie: COLL00640 <https://hdl.handle.net/10622/COLL00640>

⁵ Zie: COLL00691 <https://hdl.handle.net/10622/COLL00691>

Scheltinga (2025, derde termijn), Jutta Bolt (2024, tweede termijn) en Charles Jeurgens (2024, tweede termijn).

Het bestuur van de Stichting Het Nederlandsch Economisch-Historisch Archief (NEHA) en het bestuur van het Unger-Van Brero Fonds bestaan per 1 september 2010 uit dezelfde personen.

Belangrijke doelstelling van dit fonds is het mogelijk maken van publicaties op het terrein van de economische geschiedenis, de historische demografie en de sociale geschiedenis, daaronder begrepen onder meer de koloniale geschiedenis, de landbouwgeschiedenis en de vrouwengeschiedenis. Daarnaast is het Unger-Van Brero Fonds betrokken bij bijzondere leerstoelen op het terrein van de sociaal-economische geschiedenis.

Beide stichtingen streven coördinatie en wederzijdse versterking van activiteiten met betrekking tot de economische geschiedenis na. De stichtingen - ieder met eigen doelstellingen en middelen - zijn statutair verder geheel onafhankelijk van elkaar. Beide stichtingen hebben een ANBI-status.

Samenstelling Raad van Advies in 2022

In 2022 bestond de Raad van Advies van het NEHA uit de volgende personen: Jaap Barendregt (2025, vijfde termijn), Ernst Homburg (2023, tweede termijn), Ben Gales (2024, tweede termijn), Agnes Jongerius (2024, derde termijn), Joke Mooij (2024, derde termijn) en Nout Wellink (2023, tweede termijn).

Ondersteuning

In 2022 was bij het IISG was Frank de Jong, stafmedewerker collecties, verantwoordelijk voor de acquisitie van de economisch-historische collecties. In de loop van het jaar werd de verantwoordelijkheid voor acquisitie van de contemporaine collecties ondergebracht bij Per Backhuis.

Leerstoel

In 2022 is er geen sprake meer geweest van een NEHA-leerstoel. Tot medio 2021 bestond een dergelijke leerstoel aan de UvA, maar het bestuur besloot uit financiële overwegingen om geen nieuwe leerstoel in te stellen maar deze activiteit onder te brengen bij het Unger – Van Brero Fonds.

Bijlage 1 Aanwinsten 2022

Archivalia

aandeel van 250 gulden van de Generale Keizerlijke Indische Compagnie (beter bekend als de Oostendse Compagnie) op naam van Marquis de Prié, Antwerpen, 13 augustus 1723

Aankoop Arenberg

Heerlijkheid Meteren en Geldermalsen, verkoopvoorwaarden, jaarlijkse opbrengsten, lijsten van procedures (1784): memorij van de Revenues die de Landerijen etc. behorende bij de Heerlijkheid Enspijck in 't toekomstige ongeveer sulle kunnen opbrengen (rond 1785)

Aankoop Bubb Kuyper

kasboek van een Delfts schildersbedrijf 1902-1908.

Aankoop Bubb Kuyper

rekeningen- en opdrachtenboek van schildersbedrijf J. Heidanus en zoon, Haarlem

Aankoop Bubb Kuyper

inkoopboek van H. van Lingen handelaar in stoffen, 1834-1842 notaties betreffende betaling voor 1788-1789 en 4 rentecoupons, allen ondertekend door K. van den Helm Boddaert.

Aankoop Zwiggelaar

Betaalzegelkas De Schakel, De Eendracht en het Ondersteuningsfonds

Schenking A. Baars

Verzameling van gemeentelijke verordeningen ter reglementering van prostitutie en bordelen in Nederland, 1856-1884.

Aankoop De Kloof

N.W. Posthumus (aanvulling)

Schenking R. Posthumus

Handelsvereniging Amsterdam (HVA)-Ethiopië (aanvulling)

Schenking M. van Ee

Bureau voor bedrijfskundig onderzoek ir. Th. Strauss (aanvulling)

Schenking G. van Hooff

Joh. de Vries, scriptie 1952 en afscheidsrede 1992 en 4 typoscripten onder pseudoniem S.T. Olivier (aanvulling)

Schenking Books4Life

Antiquarische boeken

Die Kartellfunktionen der Zünfte und ihre Bedeutung bei der Entstehung des Zunftwesens, 1936

Aankoop Hohmann

Ten nutte van u en uwe huisgezinnen : spaarbanken in West-Friesland 1818-1995

Aankoop Gino Smit

Beeldmateriaal

interieur van Hoogovens met arbeiders, tekening door Jacques Boonen, 1933

Aankoop Arenberg